

SEDAM ELEMENTARNIH ZABLUDA
STUDENATA U PROTESTU KOJE
SU PLOD NJIHOVE OSTRAŠĆENOSTI
MRŽNJOM PREMA VUČIĆU

SEDAM ELEMENTARNIH ZABLUDA STUDENATA U PROTESTU KOJE SU PLOD NJIHOVE OSTRAŠĆENOSTI MRŽNJOM PREMA VUČIĆU

Prva zabluda studenata na protestima jeste uverenje da će sve biti rešeno odlaskom Vučića. To je zabluda koja spada u sferu sujeverja.

Koliko je puta je samo do sada naš narod smenjivao korumpirane vlasti, da bi nove pokazale još veću bahatost i mafijašenje? Pre SNS-a morao si biti član DS da bi mogao da napreduješ, a pre 5. oktobra morao si biti na strani Slobe da bi bio privilegovan.

Šta vredi što ode jedan čovek ili njegova klika, kada narod ostaje isti kakav je bio i pre?

Smena vlasti ne rešava ništa, jer ako sam narod ostaje sklon neodgovornosti, neradu, nasilju, korupciji i mafijašenju - uzrok krize i temelj svake nove korumpirane vlasti i dalje ostaje u mentalitetu tog naroda. Naš narod je vekovima poznat po takvom mentalitetu da je on čak ušao u definiciju pojma Balkanizma:

“Beznačelnost, borba nedopuštenim sredstvima, podvala, politička ubistva, podmićivanje, strast za bogaćenjem, puzavost prema višim a grubost prema nižim od sebe.” (Vujaklija 1954. god.)

Druga zabluda studenata u protestu jeste licemerstvo - ustaju protiv zla u vlasti, ali ne i protiv zla u sebi. Većina njih uči vrlo neodgovorno, samo da otalja, vara na ispitima i time sama proizvodi nesposobne kadrove i neodgovornost koja je, u krajnjoj liniji, dovela do nesreće u Novom Sadu.

U čemu su studenti sve licemeri:

Ustali su protiv nekvalifikovanih kadrova koji su izazvali nesreću u Novom Sadu, a sami sprečavaju studiranje onih svojih kolega koji vole da studiraju i kojima je cilj kvalifikacija. Ustali su protiv korupcije, a sami varaju na ispitima, pokazujući isti karakter pokvarenosti koji će se sutra manifestovati kroz korupciju i svaku drugu prevaru. Ustali su protiv mafijašenja, a sami neće da prijave kolege koji varaju na ispitima jer su sami robovi sujetnog odobravanja drugih, zbog kojeg se i formiraju mafijaški klanovi. Ustali su protiv jednogumija i diktature u štampi i društvenim medijima, a sami kidišu na plenumima na svakoga ko im iznese drugačije mišljenje. Oterali su sve neistomišljenike a svoje skupove i dalje nazivaju plenumima. Nema netolerantnijih ljudi od njih, nesposobnih da čuju kritičko mišljenje, a zameraju vlastima na neslobodi mišljenja. Kao rezultat najgore vaspitane generacije dece, krenuli su u školu sa velikim razmaženim Egom koji doživljava kao atak na ličnost svaki razuman nalog života, svaku životnu odgovornost pa i samo učenje. Zato uče sve kao od bede i ne mogu da prate nastavu duže od par desetina minuta, da se zbog njih snižavaju zahtevi i standardi nastave. I dok su tako sami neodgovorni, oni druge licemerno nazivaju ćacijevcima, i zameraju vlastima na neodgovornosti kao da neodgovornost nije odlika i njih samih i većine samog naroda, bez obzira na stranačko opredeljenje!

Treća zablude studenata na protestu jeste uverenje da ih vode plemeniti motivi u borbi protiv nepravde. Ali pokreću ih dva loša motiva, tipična za savremene najgore vaspitane generacije omladine u savremenoj istoriji.

Prvi loš motiv je bunt povređenog, razmaženog i gordog Ega koji ne ume krotko i strpljivo da trpi nepravdu. Da bi se neko čiste savesti borio za pravdu, mora da ga pokreće ljubav (koja podrazumeva krotost i poniznost), a ne mržnja. U suprotnom, postaje subjektivan i sam čini nepravdu.

Huliganstvo je u stalnom porastu. Istraživanje iz 2019. godine pokazuje porast nasilja u školama za 35% u odnosu na 2016. godinu. Istraživanje Krovne organizacije mladih Srbije (KOMs) za 2024. godinu pokazuje da: 52% mladih smatra da nasilje može biti opravdano, što je 10% više nego 2023. i dvostruko više u odnosu na 2022. Svaka sledeća generacija je gora od prethodne. A u studentskom protestu huliganstvo nalazi povod i izgovor za svoju manifestaciju. Dakle, jasno je studente ne vodi ljubav prema drugome, nego povređen sopstveni Ego. Pojedinci koje pokreću plemeniti motivi primećuju iskvarenost većine i u pokušaju da im ukažu na problem, bivaju etiketirani da su saradnici druge strane.

Istraživanja pokazuju da veliki razmažen Ego savremene omladine ne može da podnese bez depresije ni razumne zahteve života za marljivim učenjem i radom, pa ni autoritete koji su iznad (profesore, vlast), a kamo li da zrelo trpi realnu nepravdu u društvu i da na nju zrelo reaguje. Prema Svetskoj zdravstvenoj organizaciji (2024), oko 1 od 7 mladih (10-19 godina) ima mentalni poremećaj - depresiju, anksioznost ili poremećaje ponašanja. Najčešći uzrok je što hirovi razmaženog Ega savremenih generacije dece trpe osujećenje pod pritiskom realnih potreba života. Društvene nepravde im dolaze kao sredstvo psihičkog pražnjenja, relaksacije i oslobađanja od odgovornog učenja i rada.

Drugi motiv je želja da se sopstvena nečista savest umiri. Naime, ispravna reakcija za nesreću u Novom Sadu bi trebala da bude:

"Hajde da sami sebe preispitamo da nismo i mi u svom domenu pokazali istu neodgovornost u učenju, radu, poštenju kao oni koji su krivi za pad nadstrešnice? U čemu smo drugačiji od njih, osim što nismo bili na njihovom mestu? Nismo li i mi sami varali na ispitima i trudili se da nekvalifikovani dobijemo nezaslužene ocene i diplome? Hajde da svako od nas uradi što može sa svoje strane da ova zemlja bude bolja, umesto da u lovu na veštice histerišemo na nekog drugog da je kriv, kada smo i sami ukoreni ovom nesrećom za isti karakter!"

Međutim, većina je pohrlila u lov na žrtvenog jarca - ne da pomogne da se društvo popravi, već da se oseća bolje u sopstvenom licemerstvu i isknavenosti. Ideja da su drugi za sve krivi, oslobađa sopstvenu savest veoma od tereta i glavna je zabluda koju koriste svi manipulatori na Balkanu.

Četvrta zabluda jeste što napadaju vlast, ne da bi joj pomogli da se popravi, već da bi je kaznili. A nije pravedno osuđivati nekog ako mu prethodno nisi ponudio put popravljanja. Isus bi im rekao: „**Ko je među vama bez greha, neka prvi baci kamen.**“ Naš narod nije prosvećen i zato svoja iskušnja zaista ne ume da pobedi. Naime, većina ljudi su licemeri koji samo iz straha od kazne, sujetnog gubitka odobravanja sredine ili sramote povređene gordosti sputavaju svoje slabosti u svom ispoljavanju. Ali, to nije pobeda već samo licemerstvo. I to svoje iskustvo ljudi nesvesno pružaju kao rešenje moralne krize tako što bi druge ljude pritisli represijom na isto licemerstvom pod kakvim se sami nalaze. Licemeri podsvesno zavide onima koji otvoreno ispoljavaju svoje grehe, pa je to razlog zašto bi nasiljem druge primorali na isto obuzdavanje. No, trljanje nosa i osuđivanje nikome nije pomoglo da bude bolji, pa ne može pomoći ni našem narodu, ali svako nudi ono što sam ima kao lično iskustvo. Ko je pod osudom, osuđuje druge.

U internet raspravama, kada bi se studentima koji zastupaju blokade, različitim očiglednim primerima ukazalo da su i oni sami isto iskavjeni kao i vlast, često se čula sledeća reakcija: **"Pa šta onda treba da uradimo? Da se poubijamo između sebe samih?"** A ta reakcija otkriva da je pojam pokajanja neverovatno stran našem mentalitetu, da bi se oni pre ubili nego što bi se pokajali, a takođe, i da bi da to zaista mogu, rado pobili sve one koje smatraju krivcima za krizu u zemlji.

Neki smatraju da je globalizovanje iznositi tvrdnju da svi studenti varaju na ispitima ili da su svi studenti nasilni zbog pretnji osvetom onima koji izlaze na ispite ili zbog pretnji pekarama koje im nisu dostavile besplatnu hranu za vreme protesta. Tačno je da se stav javnosti ne procenjuje

pojedinačnim ekscesima ali se prosuđuje stavom većine prema pojedinačnim ekscesima. Većina masovno lajkuje pretnje osvetom ispisane na internetu, a niko se ne usuđuje da se ogradi od tih pretnji makar jednim jedinim komentarem. Zapravo, studenti koji su pokušali da se ograde od nasilja svojih kolega, postali su objekat žestoke kritike od svojih i prisiljeni da ih brišu. Većina će pomoći u varanju na ispitu, a jako su retki pojedinci koji bi prijavili one koji prepisuju. Tako vidimo da su ogromna većina studenata saučesnici u zlu, i to iz straha od gubitka odobravanja naroda.

Peta zabluda studenata u protestu jeste verovanje da će kazne i krivično gonjenje sprečiti zlo. Ali, ako je većina naroda iskvarena, onda nema ni ko da sprovodi zakon a da sam neće podmititi.

Studenti misle da građanskom neposlušnošću mogu da primoraju vlast da natera pravni sistem da radi. Međutim, najjači pritisak na vlast već vrši Zapad, mnogo jače nego studenti, preteći da će da smeni našu vlast ako ne obezbeđuje bar minimalnu zakonitost i građansku sigurnost. Rezultat je samo uklanjanje ekstrema bezakonitosti, zato što krivični zakon udara samo u vrh ledenog brega, dok zlo ostaje i dalje u mentalitetu naroda nesankcionisano. Na primer, ko zna koliko je hiljada ljudi zbog pogrešnih dijagnoza lekara prevremeno završilo život jer su ti lekari takođe prepisivali na ispitima i učili sve samo da otaljaju? Ko zna koliko je stanova napravljeno sa materijalom lošijeg kvaliteta jer poslovođe i radnici kradu na svakom nivou i zabušavaju u kvalitetnom radu koliko god mogu? Ali krivični zakon nema načina da prozre unutrašnje motive ljudske duše i da ukori zlo u korenu.

Naravno da sa tim zlom Vučić nema veze. Nije kriv Vučić što deca kao mala pokazuju nezainteresovanost za gradivo i što prepisuju na času. Tako iskvaren mentalitet imamo vekovima pre pojave Vučića.

Blokaderi i opozicionari neće da osude mentalitet naroda jer bi onda izgubili odobravanje većine, već truju narod prebacivanjem krivice na dežurne krivce. Neogovornost i korupcija prožimaju sve sfere društva, a ne postoji način da sam krivični zakon sudi i sankcioniše unutrašnje motive srca.

A kada bi krivični zakon i uspeo da se umeša u svaku poru življenja i postane pretnja protiv zla, tada bi predstavljao oblik diktature tipičan za represivne sisteme kao što su nacizam ili staljinizam, i proizveo bi za rezultat samo licemerstvo i civilizacijski povratak u srednji vek. Istina je da jedino pravo rešenje jeste samo u reformi mentaliteta naroda njegovim prosvetljavanjem, a krivični zakon može jedino da obuzda ispoljavanje mentaliteta a ne i da ga u srcu naroda reformiše. Svrha krivičnog zakona je samo da obezbedi građansku sigurnost, dok moralni zakon (Deset zapovesti) gleda na motive srca i čoveka čini svesnim potrebe za reformom svog karaktera i mentaliteta.

Krivični zakon ima svrhu samo da obezbedi građansku sigurnost ali kada se on zloupotrebljava da strahom popravi mane ljudskih srca, tada se primećuje nuspojava koja je odlika svakog totalitarnog režima koji takvu ulogu krivičnom zakonu pridaje, a to je opštenarodna histerija lova na veštice. Naime, kada ljudi iz straha od kazne sputaju svoje slabosti u ispoljavanju i postanu licemeri, tada se formira njihova masovna potreba za dežurnim krivcima kod kojih se trude da prepoznaju svoje potisnute slabosti i da ih zbog njih osuđuju. Otuda je Staljinov režim generisao milione neprijatelja revolucije koji su likvidirani u raznim čistkama i progonima. Nacizam je krivce tražio u Jevrejima, srednjevekovna inkvizicija u jereticima, a naša savremena omladina u predsedniku Vučiću i ćacijevcima. Bitno je da se ne osuđuju korupcija, mito, lenjost, prevara i krađa sami po sebi, jer bi tada ljudi morali da krenu od sebe da se popravljaju već da se optuži neko drugi po ideološkoj, stranačkoj, rasnoj ili verskoj pripadnosti i tako da većina nađe oduška za svoju savest i da nastavi sa pokvarenom praksom bez osude svoje savesti jer je ona obuzeta osuđivanjem drugih.

Šesta zabluda studenata u protestu je da rešenje krize treba da krene od reforme vlasti, a ne od reforme svakog pojedinca i to posebno od reforme samih studenata. Tu zabludu jasno raskrinkava Arčibald Rajs, jasno objašnjavajući da zlo potiče od Univerziteta:

"Univerzitet je najviša obrazovna ustanova u nekoj zemlji. Kao takva ona treba da bude primer a disciplina na njoj najstrožija. Prvo se univerzitet mora povinovati neophodnim zahtevima za dobro funkcionisanje države. A šta ste vi uradili?..." (Arčibald Rajs, "Čujte Srbi! Čuvajte se sebe", godina 1928.)

Naime, do oko 18. godine nisu kriva deca što uče sve neodgovorno kao od bede i što prepisuju na času i što pokazuju visoku sklonost ka maloletničkom nasilju, već krivi su roditelji što su ih tome naučili ili što ih od tog zla nisu ispravnim vaspitanjem sačuvali. Ali od punoletstva, još pre nego krenu da studiraju, ljudi postaju odgovorni za svoje postupke, pa su odgovorni da se izbore protiv nasleđenih i stečenih slabosti karaktera. Inače će se nesreće kao ova u Novom Sadu ponavljati pod raznim formama, jer ako studenti svoje mane ne pobede, onda varanje na ispitima će biti varanje na poslu, a neodgovoran odnos prema učenju će se nastaviti kroz neodgovoran odnos prema radu. Visok stepen maloletničkog huliganstva će postati autoritarno nasilje političkog rukovodstva. I tako će zlo sa Univerziteta da se raširi po celom društvu.

Period studiranja je poslednja faza razvoja ličnog karaktera pre ulaska u punu društvenu odgovornost, a prva faza kada omladina može da ostane protiv iskvarenog vaspitnog uticaja od strane roditelja. Ako se čovek tada ne nauči istinoljubivosti, disciplini, samoprevazilaženju i odgovornosti, posle toga više nema formativnih korektivnih mehanizama - karakter ostaje zakržljao i biće samo sofisticiranije sredstvo samopromocije, manipulacije ili pohlepe.

Dakle, veliku grešku smo napravili kada smo na odgovornost pozvali vlast, jer ona je takva od vremena svog studiranja. Vlast je iskvarena jer u vremenu svog studiranja nije ustala protiv lošeg vaspitanja od strane roditelja. Treba udariti u koren problema. To znači da pod hitno treba pozvati studente da krenu u preispitivanje i pokajanje, zbog neodgovornog odnosa prema učenju, posebno sada dok blokiraju kolege koje žele da uče, oni proizvode nekvalifikovane kadrove koji će biti krivi za razne nesreće u društvu. Takođe, studenti varaju na ispitima a nemaju hrabrosti da prijave kolege koje varaju, što se kasnije prenosi i do vlasti koja takođe vara, a neće da prijavi svoje koji varaju, pa se formira mafija. Student koji ne prijavljuje kolegu koji vara, sutra neće prijaviti ni kolegu koji krade javna sredstva. Tako se stvara kultura ćutanja, saučesništva i stida pred istinom - koja zatim postaje osnov svake korupcije. Takođe, studenti koji pumpaju nasilje, taj duh nasilja posle primenjuju na pozicijama moći u društvu. Dakle, nisu problem samo studenti koji prave nered ili varaju - već i oni koji sve to vide, čute i ne čine ništa. Tako se stvara mentalitet mase koja se nikada neće usuditi da podigne glas protiv nepravde u društvu. A vlast takvu masu voli - jer je predvidiva i poslušna.

Univerzitet ne proizvodi samo diplomce, već oblikuje buduću elitu. Ako na Univerzitetu vlada kultura varanja, pasivnosti i moralne ravnodušnosti, onda to nije samo lični problem pojedinca - to je kolektivna deformacija budućih sudija, lekara, nastavnika, političara, novinara. Vlast je samo ogledalo onoga što se desilo ranije u amfiteatrima, čitaonicama i ispitnim salama.

Kao što vidite, Arčibald Rajs je potpuno u pravu kada je rekao, da sada citiram ceo ostatak teksta:

"Univerzitet je najviša obrazovna ustanova u nekoj zemlji. Kao takva ona treba da bude primer a disciplina na njoj najstrožija. Prvo se univerzitet mora povinovati neophodnim zahtevima za dobro funkcionisanje države. A šta ste vi uradili? Dopustili ste univerzitetu sve slobode. Pozivajući se na „autonomiju univerziteta“, vaši

studenti sebi dopuštaju ono što kod drugih neće trpeti. Vode stranačku politiku, žele da nameću zemlji svoju volju, a još obrisati nos čestito ne znaju, organizuju štrajkove, čak i prave male bune i sl., a vi to lepo dopuštate i tu neobuzdanu omladinu ne kažnjavate dobrim prutom po stražnjici. Zar ne uvidate da tako dajete loš primer mladima, građanima, seljacima i radnicima? Njima će neminovno pasti na pamet da je i njima dozvoljeno ono što je dozvoljeno onima koji su određeni da budu buduća elita zemlje, i tako gajite nedisciplinovanu, sebičnu omladinu koja ne haje za potrebe države. Vaši univerzitetski profesori ne čine ništa da bi promenili to, po zemlju, kobno stanje. Opet ste vi krivi, moji srpski prijatelji, što su oni koje ste izabrali da vam vaspitavaju studentsku omladinu tako nezainteresovani. U stvari, vi ne postavljate na ta počasna mesta u obrazovanju svoje najbolje snage, već i tu veliku ulogu ima stranačka politika, „kumstvo“, pojedinačni interesi nekih trenutnih moćnika. Istina je da na univerzitetu imate ljude velike vrednosti, ali su velika većina mediokriteti koji su na ta mesta stigli zahvaljujući stranačkoj politici ili njenoj podršci. Njih, naravno, nimalo ne zanima moralna, pa čak ni naučna vrednost učenika. Oni sastavljaju i umnožavaju svoja predavanja, krčme ih i vode stranačku politiku kako bi, na taj način, zaradili što više novaca. I sami ste ih naterali da krenu tim putem pošto ih plaćate tako malo da im je gotovo nemoguće da žive samo od profesorske plate ako imaju porodicu. Velika većina vaših univerzitetskih profesora nisu izabrali taj poziv podstaknuti zanimanjem za tu nauku, već da bi postali poslanici, kasnije ministri, ili, ako su lekari ili advokati, da bi mogli, kao „profesori“, ispostavljati preterano visoke račune privatnoj klijenteli.. Oni ubijaju ono, za svaki napredak, toliko potrebno nadmetanje. Uopšte se ne bave duhovnim potrebama svojih učenika. Njihovom krivicom univerzitet vam je postao apatriotski. Dopustili ste tako da umre duh vaše omladine. Dozvolili ste da se ona ugleda na sve one vaše skorojeviće, zabušante, zelenaše, ratne bogataše, sumnjive političare, zatrovane žudnjom za novcem. Vaša omladina je njihova žrtva. Obrazovana je po uzoru na njih. Dužnost vam je bila da je sačuvate od tog uzora, a vi to niste učinili. ..."

(Beograd, 1. juna 1928. god. R. A. Rajs)

Pozivanje na autonomiju Univerziteta ne znači da je on izuzet od moralnog zakona i odgovornosti. Autonomija nije oslobođenje od discipline već njena viša forma - samodisciplina. Ako se Univerzitet ne koristi za samopročišćenje, nego za političku manipulaciju i normalizaciju nereda, on postaje kancer u tkivu društva.

Dakle, mentalitet društva i vlasti se formira na Univerzitetu i ne može vlast da bude bolja od onoga što ju je Univerzitet osposobio da bude. Zato je zadatak Univerziteta da odmah krene sa prosvjećivanjem studenata, sa pozivima na njihovo preispitivanje i pokajanje za neodgovornost u radu, varanje i duh nasilja, inače će takvo zlo prirodno da se nasledi i da postane deo same vlasti, elite i naroda.

Sedma zabluda studenata blokadera jeste uverenje da plenumi izražavaju volju studenata. Međutim, oni nemaju ni kvorum, ni slobodu izražavanja. Studenti koji misle drugačije od blokadera, najureni su iz plenuma uvredama, etiketiranjem i ometanjem da govore:

NESPOSOBNOST DIJALOGA SA NEISTOMIŠLJENICIMA DOVODI U PITANJE LEGITIMNOST STUDENTSKIH PLENUMA

Preduslov svakog normalnog dijaloga je spremnost na kritičko preispitivanje, a studenti nisu pokazali spremnost da se suoče sa različitim shvatanjima izlaska iz krize ni na svojim sopstvenim studentskim plenumima, a kamo li bi bili spremni na otvoren dijalogom sa predsednikom Vučićem. Naravno, studenti su bili jasni u svojim zahtevima da žele uništenje korupcije u društvu, ništa manje nego što je u Domanovićevoj Stradiji bilo eksplicitno jasno da žito i usevi ima da uspevaju divno prema odluci narodnog parlamenta. Ali, ako bi studenti probali da definišu kako zamišljaju da te odluke ostvare, došli bi do različitih vizija rešenja; od onih uzročnih koji bi zahtevali prosvেćenost naroda i reformu mentaliteta, do represivnih i simptomatskih koji bi

zahtevali jaku autoritarnu državu koja bi se represivnom kontrolom umešala u sve sfere čovekovog bivstvovanja. A sučeljavanje sa različitim shvatanjima bi kod studenata izazvalo već usvojenu, gotovo instinktivnu reakciju: **"Ko te je platio? Mora da si Vučićev bot!"** A to bi pokvarilo njihovo jedinstvo utemeljeno na zajedničkoj mržnji prema Vučiću i navelo ih na međusobne sukobe i mržnju, i samim tim raspad studentskog protesta. Iz straha od međusobnog sukoba mišljenja, studenti iz protesta se drže da je najbolje da drže razum isključen i nikakva pitanja i proveravanja da ne postavljaju. Hiper aktivirana amigdala zadužena za mržnju, prirodno blokira prednji korteks zadužen za proveravanje smisla i kritičko preispitivanje.

Njihova odlučnost da radi svoga jedinstva spreče razmišljanje, preispitivanje i dijalog, najviše se otkriva na samim njihovim plenumima. Fakat je da mali broj studenata prisutan na njihovim plenumima nema ni kvorum a ni slobodu izražavanja drugačijeg mišljenja, što dovodi u pitanje njihovu tvrdnju da oni predstavljaju volju studenata. Studenti koji misle drugačije od blokadera najureni su iz plenuma uvredama, etiketiranjem i ometanjem da govore.

Ovo je izjava jednog studenta prava koji je pokušao da iznese svoje kritičko razmišljanje na studentskom plenumu:

"Na fakultetu niko ne sme da kaže, niti da zucne išta protiv blokade jer će biti linčovan, napadan, osuđivan, izvređan i etiketiran svakakvim atributima. Došao sam na jedan plenum i pokušao da kazem svoje mišljenje, a dobio sam uvrede da sam ubačeni element, Vučićev plaćenik i provokator. Došao sam sam bez ikoga, a o meni se pričalo narednih mesec dana kao o opasnosti, samo jer sam pokušao da kažem svoje mišljenje. Na plenumuma bude do 40 studenata od 3500, jer svako ko je i dolazio je bio proteran ako je mislio suprotno. Kada su bili ispiti, blokaderi su dolazili na mesta gde treba da se održavaju i vređali studente i profesore, psovali, omalovažavali i unosili telefone u face da objavljuju po mrežama

kako bi im ljudi pretili da će se ih se setiti da ih uhapse i vređaju. Ko se ne slaže sa njima se naziva stokom, bagrom najgorom, nemoralnim ljudima dok oni sebe same smatraju pravednicima."

Više elementarnih uslova objektivnog glasanja nisu ispunjeni od strane studenata da bi njihovi plenumi bili validni:

1) Većina studenata mora biti prisutna na plenumima, što se nikada ne dešava;

2) Studenti koji misle drugačije od blokadera su zastrašeni, ponižavani i ometeni u izražavanju svog stava; a da bi demokratija mogla da funkcioniše, mora postojati samokritično javno mnjenje slobodno da otvoreno ukaže na svako društveno zastranjenje:

“Demokratija - poslednje što se za nju može reći jeste da je licemerna. Ona je poštena i iskrena; i ako se i pojave slučajevi kada njena neuračunljivost i ludost sablazne, još uvek je čitav njen karakter otvoren za gledanje, a njene nepravilnosti se mogu proveriti i radikalno izlečiti prosvetljenim javnim mnjenjem.” (Semjuel Morze, Neminovne opasnosti za slobodne institucije, 1835)

3) Čak i da postoji kvorum i sloboda misli i govora, to nije dovoljno. Mnogi su zapazili da "Većina često nije u pravu". Drevni filozof Protagora (486 - 411) je zapazio problem grčke demokratije: **“Što se tiče naroda, on ništa ne vidi, nego samo ponavlja ono što mu vođe kažu.”**

(Protagora 3,17) Da bi sud većine bio objektivan, a ne pristrasan ili subjektivan, većina mora da vodi svakodnevnu borbu sa samim sobom i svojim slabostima, da bi tako formirala prosvetčeno samokritičko javno mnjenje, koje neće biti ničim izmanipulisano ili zastrašeno. Čovek koji gaji kult prema vođi ili zajednici ili koji se boji i koji gleda sebičan interes ili koji je ostrašćen buntom i mržnjom - ne može razumno da misli i odlučuje. Da

bi razum mislio objektivno a ne subjektivno, svaki čovek mora da vodi svakodnevnu borbu protiv svojih slabosti karaktera (sebičnosti, telesnosti, gordosti, zavisti, mržnje, želje za moći, kukavičluka, itd.), inače će mu važnije biti pitanje šta bi on želeo da je istina, nego šta zaista jeste istina. Lična ili nacionalna gordost, potreba za okrivljavanjem drugoga, zavist, mržnja, i raznorazni strahovi i projekcije jesu slabosti preko kojih se ljudima lako manipuliše, ako ih prethodno ne pobeđe.

4) Takođe, sopstvena shvatanja se moraju izložiti kritičkom mišljenju i tako proveravati. **“Izbavljenje je u mnoštvu savetnika.” (Solomon 24,6)** Argumenti svake strane se moraju proveravati kroz javne rasprave. **“Neka se Istina i Zabluda bore! Ko je ikada video da Istina bude poražena u slobodnom i otvorenom sukobu?” (John Milton, Areopagitica, 1644. god.)** Sve izjave plenuma moraju biti date široj javnosti na uvid sa dubokim obrazloženjima svojih odluka gde su propačene kritičkom diskusijom sukobljenih strana. Tako su u zapadnom svetu, u vreme njegove najveće prosvete, od 16. do 19. veka, sve odluke sa gradskih sastanaka objavljivane u dnevnoj štampi da bi svi bili upoznati sa argumentima jedne i druge strane i da bi se tako otklonila sumnja da su demokratske odluke donošene jednostrano i autoritarno, bez provere i bez validne argumentacije.

5) Mora postojati svest o odgovornosti za izgovorenu reč. Ljudi pričaju gluposti jer znaju da njihove besmislice u atmosferi neslobode i jednogumlja neće moći da budu osporene od druge strane jer drugoj strani neće biti data prilika da to urade, a i zato što znaju da u nepravnom uređenju neće ni na koji način snositi odgovornost za širenje lažnih vesti i uvreda.

6) Studenti moraju biti obrazovani u vezi pojmova o kojima donose odluke, ali oni niti o njima išta znaju, niti ih zanima da se obrazuju, niti razmišljaju, niti ih proveravaju kroz sukob mišljenja. Pokrenuti adolescentskim buntom svojih nezrelih ličnosti i potrebom uznemirene savesti za dežurnim krivcima, oni se boje da misle i ne mogu da podnesu

kritičko mišljenje. I zato su slepi pred faktom da u njihovom nasilju i destrukciji ne postoji nikakva magija koja bi mogla da popravi stanje društva. Kako ništa ne misle i ne proveravaju, njihova borba je unapred osuđena na propast, iz istog razloga zbog kojeg je propao bunt renesanse: **“Renesansa je rođena iz prkosa, i zato nema dubine, širine i pouzdanost kreativnog nagona. To je jedna i jedina epoha koja je više dosledna u teoriji nego u sprovođenju.” (Oswald Spengler, The Decline of the West)**

Postoje preduslovi zdravog demokratskog odlučivanja koji su, na žalost, zamrli i na samom Zapadu, kada je još krajem 19. veka postalo nemoderno biti samokritičan i kada je potreba za samopreispitivanjem tabuizirana i nadomešćena eskalacijom žute štampe i potrebom da se za sve okrivljuje neko drugi.

Osnovna stvar koju studenti i opozicionari ne razumeju i ne žele da shvate, jer onda više ne bi imali izgovora za svoju mržnju prema vlastima jeste da će sa ovako iskvarenim mentalitetom naroda svaka iskvarena vlast ponovo lako da se uspostavi, dok sa neiskvarenim mentalitetom niko nije u stanju da zloupotrebi svoju moć jer niko neće da mu se proda.

U svom delu "Demokratija u Americi" 1835. godine francuski sociolog Aleksis de Tokvil objašnjava da je svaki pokušaj zloupotrebe vlasti u tadašnjoj Americi nemoguć jer narod većinski tako nešto ne dozvoljava svojim mentalitetom.

Još ranije, godine 1798. američki predsednik Džon Adams upozorava da je američki Ustav napravljen samo za moralno ispravne ljude i da nema načina da opstane ako se ljudi iskvare, jer američka vlada ne poznaje represivnu moć kojom bi mogla da se suprotstavi zlu naroda, ako ljudi svoja sopstvena iskušenja sami ne pobeđuju:

"Dok god naša država bude neokaljana principima i postupcima koji danas donose pustoš u mnogim delovima sveta, i dok god ona nastavi da bude iskrena i nesposobna za podlu i nepobožnu politiku, mi ćemo imati najjači razlog da se radujemo na ovom sadašnjem mestu koje nam je odredilo Proviđenje. Ali ako pak narod američki narod jednom postane sposoban za tu duboku pretvornost, i u međusobnim odnosima, i prema drugim narodima, koja koristi jezik pravde i umerenosti, a praktikuje bezakonje i ekstravaganciju, i prikazuje na najprivlačniji način šarmantne slike bezazlenosti, otvorenosti i iskrenosti, dok divlja u pljački i nasilju, ova zemlja će biti najnesrećnije mesto na svetu. Zato što nemamo vladu naoružanu sa moći, sposobnom za borbu sa ljudskim strastima, koja nije obuzdana moralnošću i religijom. Pohlepa, ambicija, osvetoljubivost, razuzdanost, raskinuli bi najsnažniju užad našeg Ustava kao što kit probija mrežu. Naš ustav je načinjen samo za moralne i religiozne ljude. On je u potpunosti neadekvatan za vladu bilo kog drugog." (John Adams, Letter to the Officers of the First Brigade of the Third Division of the Militia of Massachusetts, 11 October 1798)

I zaista, Aleksis de Tokvil godine 1835. objašnjava da je pokušaj primene Američkog sistema u narodima sa iskvarenim mentalitetom dao katastrofalne rezultate. On piše:

"Želeći da uspostave federativni sistem, Meksikanci su uzeli kao uzor i gotovo potpuno preslikali savezni ustav svojih suseda Angloamerikanaca. Ali prenoseći kod sebe slovo zakona, nisu mogli istovremeno da prenesu i duh koji mu uliva život. ... Meksiko bez prestanka zapada iz anarhije u vojni despotizam, i iz vojnog despotizma u anarhiju. ... U kojem se delu sveta mogu naći plodnije pustinje, veće reke, neiscrpni a nenačeta bogatstva nego u Južnoj Americi? Međutim, Južna Amerika ne može da podnese demokratiju. ... Španci i Portugalci osnovali su u Južnoj Americi velike naseobine koje su, otada, postale carstva. Građanski rat i despotizam pustoše

danas po tim ogromnim oblastima. ” (Aleksis de Tokvil, Demokratija u Americi, 1835. god.)

Dakle, ako je mentalitet naroda iskvaren, svaka vlast će da takav mentalitet iskoristi za zloupotrebu svoje moći. Rešenje je jedino u prosvećivanju naroda, a ovakve prosvećujuće ideje nećete čuti više ni od studenata niti od opozicije niti od vlasti, i zato nam se crno piše:

“Ne može da se promeni Srbija a da svi ostanemo nepromenjeni. Da bi se promenila Srbija svako od nas po malo mora da se promeni. U svom pristupu problemima, u svome mentalitetu, u svojim radnim navikama, jer Srbija, to je zbir svih nas. Odnos prema životu, odnos prema poslu, odnos prema odgovornosti, odnos prema porodici, odnos prema sebi i svojoj ambiciji. Mi moramo da nešto u svom mentalitetu promenimo. Prvo da budemo pozitivni ljudi. Ne da kad god se probudimo kažemo “Au, još jedan dan!” Ili šta god da dođe nepoznato, mora da je neki neprijatelj nešto smislio. Ili šta god ne razumemo, to je protiv nas.” (Zoran Đinđić)

“Srbija, Bosna i Hercegovina će se s vremenom osloboditi od Turaka; ali ako narod u ovim zemljama ne počne da se oslobađa sujeverja i bogohulne mržnje, i odbojnosti prema zakonu, oni će sami sebi biti Turci i mučitelji. Ako episkopi, sveštenici i plemstvo među njima ne budu ukrašeni obrazovanjem i vrlinama, izabrani među narodom i istinski verni sinovi otadžbine, ta ista sloboda će im služiti za kvarenje i moralnu izopačenost, a kada se to uvede kao običaj i postane uobičajeno, onda će i to obrazovanje biti otrovano, pokvareno, oskrnavljeno i postati gore i štetnije za društvo nego neznanje i varvarstvo. ... Velikoj duši i od samog neprijatelja istina je draga, a slabi um ni od prijatelja neće da je primi. Misaon i razuman čovek ne uči samo od pametnijih od sebe, nego i od samih luda ima se čemu naučiti, jer gleda šta oni čine i kako se zlopate, pa sve to uzima sebi za pouku i čuva se, a budala neće ništa od pametnog da primi, jer pored ostalih ludosti najveća mu je da se sam sebi

najpametniji čini, i za sramotu drži od drugoga nešto naučiti. Što god vidimo da prosvećeni ljudi tvore na opštu korist, tvorimo i mi koliko možemo. Ne pravimo se pametniji od svijeta, to je znak varvarstva. ... Nema gorih ljudi od onih koji se protive prosvećenju i obrazovanju naroda. Takvi, da mogu, Sunce bi ugasili.“ (Dositej Obradović)

Miloš Bogdanović

mishabogdanovic@gmail.com